אפילו מלא חרדל: **מתני'** משל משלו חכמים באשה החדר והפרוזדור והעלייה דם החדר טמא, דם העלייה טהור, *נמצא בפרוזדור ספקו טמא לפי שחזקתו מן המקור:

גמ' רמי בר שמואל ורב יצחק בריה דרב יהודה תנו נדה בי רב הונא אשכחינהו רבה בר רב הונא דיתבי וקאמרי החדר מבפנים והפרוזדור מבחוץ ועלייה בנויה על שתיהן ולול פתוח בין עלייה לפרוזדור. נמצא: מן הלול ולפנים ספקו טמא, מן הלול ולחוץ ספקו טהור, אתא ואמר ליה לאבוה ספקו טמא אמרת לן מר והא אנן שחזקתו מן המקור תנן? א"ל אנא הכי קאמינא מן הלול ולפנים ודאי טמא, מן הלול ולחוץ ספקו טמא, אמר אביי מאי שנא מן הלול ולחוץ דספקו טמא דדלמא שחתה ומחדר אתא, מן הלול ולפנים נמי אימא אודקרה ומעלייה אתא? אלא אמר אביי אי בתר חששא אזלת אידי ואידי ספק הוא, אי בתר חזקה אזלת מן הלול ולפנים ודאי טמא, מן הלול ולחוץ ודאי טהור *תני רבי חייא דם הנמצא בפרוזדור חייבין עליו על ביאת מקדש ושורפין עליו את התרומה רב קטינא אמר אין חייבין עליו על ביאת מקדש ואין שורפין עליו את התרומה להך לישנא דאמר אביי אי בתר חששא אזלת מסייע ליה לרב קטינא ופליגא דרבי חייא, להך לישנא דאמרת אי בתר חזקה אזלת מסייע ליה לרבי חייא ופליגא

אפילו מלא חרדל · למאי דמפרש ר"ת דאין פתוח מכבילה מקבל טומאה לאו דוקא מלא חרדל אלא מלא בילים אלא משום דמדרבנן מקבל טומאה נקט ליה*: **פרוזדור** · פרוז בלשון יון לפני, דור לשון דירה, אית דגרס פרוזדוד בדל"ת: **ודם** העלייה · משמע דדם העלייה טהור אפי' הוא ממראה דמים טמאים דאי אין בעלייה מד' מיני דמים טמאים אם כן דם שבפרוזדור אמאי הוי ספק נחזי אי הוי מד' מיני דמים אי לאו ודוחק לומר דאיירי בנאבד והייט טעמא דטהור דכתיב ממקור דמיה דוקא דמי מקור דהייט חדר אי נמי דמיה כתיב מקום שמצויין שם הרבה דמים ובעלייה ליכא אלא מין אחד: **והתנן** שחזקתו מן המקור · ואע"ג דבמתני' קתני נמי ספקו טמא הייט ספק ודאי טמא כדקתני בהדיא שחזקתו מן המקור והוה מצי לשנויי כגון שנמצא בקרקע פרוזדור כדמשני בסמוך אר' חייא א"נ שמצא קרקע פרוזדור לא הוה קרי ליה ספק: **מן** הלול ולפנים נמי ס' · פירוש לדבריך שאתה חושש לשינוי אמאי אלא טמא ניחוש נמי דלמא אודקרה ומעלייה אתא ותימה ואדרבה כיון דמן הלול ולחוץ אע"פ שמן העלייה הוא בא שם כדרכו חיישינן לדם החדר שהוא רחוק ואין יכול לבא אלא ע"י שחייה משום דרוב דמים מן המקור אתו מכ"ש יש לטמא בודאי מן הלול ולפנים ולתלות בדמי החדר המרובים והקרובים יותר מדמי העלייה ופ"ק דפרק לא יחפור (ב"ב דף כג·) א"ר חנינא רוב וקרוב הלך אחר הרוב ומוכח התם דרבי חנינא מיירי אפילו בקורבה דמוכח ואמר אביי אף אנן נמי תנינא כר' חנינא נמצא בפרוזדור ספקו טמא שחזקתו מן המקור ואע"ג דאיכא עלייה דמקרבה טפי ומאי ראייה מייתי דהא ללישנא דבתר חששא *אזלת לא אזלינן בתר רובא כלל מפני מקורבא אלא אידי ואידי ספקא הוי ואפילו מן הלול ולפנים שדמי החדר רוב וגם באין משם בלא שינוי חיישינן לדמי העלייה שהם מעטים ואינם יכולין לבא שם אא"כ נודקרה וללישנא דבתר חזקה אזלת מטהר מן הלול ולחוץ ולא חייש לרובא דדמי החדר והא דמטמא מן הלול ולפנים לאו משום רובא גרידא אלא משום דבא נמי מן החדר בלא שינוי וקורבא דעלייה לא מוכח כלל דלא חיישינן לאודקרה ונראה לפרש דכל אמוראי דשמעתין איירי בגג פרוזדור וכן הענין דגג פרוזדור מן הלול ולפנים גבוה ומשפע ועולה ואינו יכול לבא שם מן העלייה אלא א"כ נודקרה ומן החדר אינו יכול לבא לגג פרוזדור אפילו מן הלול ולפנים אלא א"כ שחתה ביותר והוא שינוי גדול מדיקור של עלייה כי הלול שדמי החדר יוצאים לפרוזדור הוא נגד קרקע פרוזדור אבל מן הלול ולחוץ משפע ויורד ובא שם מן העלייה כדרכו ומן החדר בא שם בשינוי גדול יותר ממן הלול ולפנים והשתא פריך שפיר מ"ש מן הלול ולחוץ דספק אף על גב דמן החדר אינו בא שם אלא בשינוי גדול מאד ומן העלייה בא שם כדרכו אלא משום דשחתה רגילות הוא דאי לא רגילות הוא הוי ודאי טהור ואפילו הכי לא בעי למיזל בתר רובא שיהא ודאי טמא מן הלול לפנים נמי אימור אודקרה דכיון דשחתה רגילות הוא אודקרה נמי רגילות ואמאי ודאי טמא ואע"ג דרוב דמים מן המקור אין ללכת אחר הרוב כמו מן הלול ולחוץ דלא הוי טמא ודאי אף ע"ג דשחתה הוי רגילות אלא אמר אביי אי בתר חששא אזלת משום דשחתה רגילות הוא כדפרישית אידי ואידי ספקא ואי בתר חזקה אזלת ולא בתר חששא דשחתה לאו רגילות הוא מן הלול ולחוץ ודאי טהור ומ"מ מן הלול ולפנים אע"ג דשחתה לאו רגילות הוא הוי ודאי טמא דממה נפשך על ידי שינוי בא או שחתה או אודקרה ואית לן למימר דמן החדר אתא משום דחזקת דמים מן המקור באין ומוכח שפיר בלא יחפור מהא ללישנא דבתר חזקה דהוי עיקר כדמשמע לישנא שחזקתו מן המקור דרוב וקרוב הלך אחר הרוב אפילו בקורבא דמוכחא דמן הלול ולפנים ודאי טמא דאזלינן בתר רוב דמים שמן המקור אע"ג דהעלייה מקרבא ומוכח דהא מעלייה בא בשינוי מועט יותר ממן החדר כדפרישית: **ואין** שורפין עליו את התרומה · תימה כיון דהוי ספק טומאה ברה"ר טהור ודאי וברה"י טמא ודאי ושורפין וי"ל כדפירשתי לעיל (דף ב:) דמסוטה לא ילפינן טומאה דאתיא ע"י ראיית גופה לכן בכל מקום ספק ול"ע במכילתין (דף מה·) גבי דם תבוסה דמשמע דספק יהא מחיים ספק לאחר מיתה ברשות היחיד ספקו טמא ברשות הרבים ספקו טהור ואם תאמר וכיון דלא ילפינן מסוטה תוקי אשה בחזקתה ונטהר אפילו ברשות היחיד ויש לומר משום דדמי החדר מצויין ביותר כדאמר בלא יחפור (ב"ב דף כג·) רוב ומצוי קאמרת ולא חשיב חזקה וקורבא לגבי רובא אלא כפלגא ופלגא:

*ולישנא דבתר חששא אזלינן שחזקתו מן המקור היינו אפילו מן הלול ולחוץ יש לחוש שמא מן המקור בא משום דשחתה הוי רגילות ולא בא אלא ליתן טעם אמאי ספיקו טמא מכשון ולשלם אידי ואידי ספיקא הוי · גליון

ואפילו מלא חרדל · שאין טנף בהטר אלא גרגרין שאצל הדפנות ואפ"ה כולו טמא מן האויר: **מתני'** החדר והפרוזדור · בגמ' מפרש היכי קיימי: **דם החדר טמא** · והייט מקור: **ספקו טמא** · מספק טמא טומאה ודאית: **שחזקתו כו'** · במקור מחזקינן ליה ולא אמרינן מעלייה אתא ודמים דעלייה טהורין דמפרוזדור לא אתי דם אלא דמי חדר ודמי עלייה פעמים שהן נכנסין לפרוזדור: **גמ'** חדר מבפנים ופרוזדור מבחוץ · שניהם זה אצל זה בעובי גופה חדר לצד אחוריה ופרוזדור לפניה וכותלי רחם למטה באמצע פרוזדור ודרך שם דמים יוצאים: **ולול פתוח כו'** · ודמי עלייה באין לפרוזדור דרך הלול: **נמצא בפרוזדור** · מן הלול ולפנים לצד החדר: **ספקו טמא** · דאי מעלייה אתא מן הלול ולחוץ איבעי ליה לאשתכוחי דהא כי נחית מן הלול לפרוזדור כלפי חוץ הוא יורד ויוצא דרך יציאה ואינו חוזר לצד אחוריה ולקמן פריך ודאי טמא הוי ואמאי קתני ספקו טמא: **ספקו טמא** · ולא ודאי מדקתני מן הלול ולחוץ ספקו טהור: **והא אנן שחזקתו מן המקור** תנן · מדקתני חזקתו מכלל דטומאה ודאית קאמר ובמאי מוקמת לה לא מן הלול ולפנים ולא מן הלול ולחוץ דלדידך ליכא טומאה ודאית: **מן הלול ולפנים** · ודאי טמא ומתניתין מן הלול ולפנים: **ספקו טמא** · לתלות שהרי שני דמים יוצאין דרך שם דמי החדר ודמי העלייה ולא ידעינן מהי אתא ואע"ג דאיכא לאחזוקי בדם עלייה דאי מחדר אתא לא הוה אזיל בפרוזדור עד מן הלול ולחוץ דהוה נפיק ליה ונחית דרך יציאת פתח פרוזדור אפ"ה מטמאינן לה מספקא דילמא שחתה ונפלה על פניה ונתגלגל הדם בכל הפרוזדור ובא מצד אחוריה לצד פניה כשיצא מן החדר: **דספקו טמא** · ולא אמרינן ודאי טהור: **אודקרה** · נזקפה לצד אחוריה כגון פרקדנית שקורין סובינ"א ואיכא למימר מעלייה נחית לפרוזדור והא דלא נפיק ונחית מפרוזדור דרך פתח בית הרחם וחזר לצד החדר משום זקיפה הוא וכיון דאיכא לאחזוקי הכי והכי הוי ספק ולא ודאי: **אי בתר חששא אזלת** · דלא מחזקת ליה לדם כמנהגו והילוכו אלא באת לחוש לקורות הנולדות כגון שחתה: **אידי ואידי ספקא הוי** · דכי היכי דמספקת מן הלול ולחוץ דלמא שחתה איכא לספוקי נמי מן הלול ולפנים דלמא אודקרה: **ואי בתר חזקה אזלת** · דמחזקת ליה לדם כמנהג הילוכו ולא חיישינן לאימור שחתה ולאימור אודקרה: **מן הלול ולפנים ודאי טמא** · דודאי מחדר אתא דאי מעלייה אתא, מן הלול ולחוץ איבעי ליה לאשתכוחי, ומתניתין דקתני שחזקתו מן המקור נמי מן הלול ולפנים: **מן הלול ולחוץ ודאי טהור** · ולא אמרינן אימור שחתה והוה ליה ספק לטמא אלא כמנהג מחזקינן ליה ודאי טהור: **חייבין עליו** · אם נכנסה למקדש דודאי טומאה ולקמן מפרש אי מן הלול ולפנים אי לחוץ: **אין חייבין** · אבל איסורא איכא אלמא ספק הוא: **להך לישנא** · דאי בתר חששא אידי ואידי ספקא הוא: **מסייע ליה לרב קטינא** · דאמר ספקא הוא ומוקמינן בין מן הלול ולפנים בין מן הלול ולחוץ ופליגא דר' חייא אדאביי דהא על כרחיך לאביי ללישנא ליכא טומאה ודאי לא שנא לפנים לא שנא לחוץ לא שנא *בגג לא שנא בקרקעית דכיון דתלי טעמא בחששא, בכולהו איכא לספוקי הכי והכי: **להך לישנא** · דבתר חזקה מסייע ליה לר' חייא ומתוקמא במן הלול ולפנים: ופליגא

כאן

עין משפט
נר מצוה

[וע"ע תוס' שבת צא· ד"ה אי לענין]

סמ א ב מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הלכה ג סמג לאוין קיא טוש"ע יו"ד סי' קפג סעיף ג:

ע ג מיי' שם הלכה ג והלכה ה:

עא ד ה מיי' שם הל' ה ובזמן הזה שאין אנו בקיאין בכל טמא מגיד משנה בשם הרשב"א שם :

◆

גליון הש"ס

מתני' נמצא בפרוזדור · עי' לקמן מב ע"ב תוס' ד"ה שבולת:

◆

תוספי הרא"ש

דספיקו טמא ללישנא דמתני' נקט : אימור שחתה ומחדר אתא · תימה אמאי לא נקט מן הלול ולחוץ ספק ספיקא דאיכא לאימר לא שחתה ואת"ל שחתה אימור מעלייה אתא כלומר יותר רגיל בלא שחייה מעל ידי שחייה וכן מן הלול ולפנים [הו"ל למימר] דספיקא ודאי דאימור לא נודקרה ומחדר אתא ואת"ל נודקרא אכתי איכא למתלי בחדר ואמאי אמר אביי דספיקא הוי · ועוד תימה דמשמע דמהדרא טעמא דספיקן מן הלול ולחוץ אית לן לתלות לטהר מן הלול ולפנים אדרבה מהדרא טעמא דמטהרינן מן הלול ולחוץ לתלות בדם החדר אע"פ שהוא רחוק משום דרוב הדמים מן המקור מהדרא טעמא נפיה יש לנו לטמאות מן הלול ולפנים ודאי ולתלות בדם החדר המרובין והקרובים יותר מדמי העלייה ועוד תימה דבפ' לא יחפור דייק אביי דרוב וקרוב הולכין אחר הרוב ממתני' דקתני ספיקו טמא שחזקתו מן המקור הא ע"ג דאיכא עלייה דמיקרבא והיכי דייק מינה הא ללישנא דבתר חששא לא אזיל בתר רובא כלל מפני מקורבה דאידי ואידי ספיקא הוי וללישנא דבתר חששא לא אזיל [אלא בתר] חזקה מטהר מן הלול ולחוץ ולא חייש לרוב דמי החדר והא דמטמא מן הלול ולפנים לאו משום רובא אלא משום דלא אודקרא · ועוד תימה לי מאי קאמר התם אע"ג דאיכא עלייה דמיקרבא גם לחדר הם קרובים דביציאתו מן החדר בא לפרוזדור ונראה לפרש שכן הוא והענין שגג פרוזדור מן הלול ולפנים גבוה הרבה ואינו יכול לבא מן העלייה שם אלא א"כ נודקרה וגם מן החדר אינו יכול לבא לגג פרוזדור אלא אם כן

תוספי הרא"ש

שחתה אבל מן הלול ולחוץ אין גג פרוזדור כל כך גבוה ויכול לבא שם מן העלייה כי אורחיה בלי שינוי ומן החדר אינו יכול לבא שם אלא על ידי שחייה מרובה והכי פריך מאי שנא מן הלול ולחוץ דמשוית ליה ספיקא אע"ג דמן העלייה יכול לבא שם כדרכו ומן החדר אינו יכול לבא שם אלא בשחייה מרובה משום דאימור שחתה ומן החדר אתא · וא"כ כיון דחיישינן לשחתה רגילות הוא דאם לא הוה רגילות ומצוי (זה בזה) הוי ודאי טהור ואע"ג דרגילות הוא לא בעי למימר שיהיה ודאי טמא אע"ג שרוב דמים מן החדר אלא חשבינן ליה ספקי מן הלול ולפנים נמי אימור אודקרא ומעלייה אתא ואמאי אמרינן דודאי טמא דמדשחתה רגילות כמו כן אודקרא רגילות · ואע"ג דרוב דמים מן המקור לא הוה לן למימר דודאי טמא כמו מן הלול ולחוץ דלא בעית לטמויי ודאי אע"ג דשחתה רגילות הוא: אלא אמר אביי אי בתר חששא קא אזלת · כלומר דחשבת לשחתה רגילות ואפ"ה לא הוי ודאי טמא מן הלול ולחוץ · אידי ואידי ספיקא הוא כלומר מן הלול ולפנים נמי ספיקי הוי כיון דלא אזלת בתר רוב דמי המקור ואי בתר חזקה אזלת כלומר בתר חזקת רוב דמים מן המקור מן הלול ולפנים ודאי טמא מן הלול ולחוץ ודאי טהור דשחתה לאו רגילות הוא ומ"מ מן הלול ולפנים ודאי טמא דממה נפשך ע"י שינוי בא שם ע"י שחייה או ע"י זקירה ויש לן לומר דע"י שחייה בא דמשום חזקת דמים מן המקור השתא אביי לא אזיל בתר חששא אלא אביי פריך ליה לרבה דמשוי ליה מן הלול ולפנים ודאי טמא ומן הלול ולחוץ ספיקו טמא דאי בתר חששא אזיל אידי ואידי ספיקא הוי והכי לא מצינן למימר דמתני' קתני שחזקתו מן המקור אלמא יש כאן טומאות ודאית אלמא מתני' סברא דבתר חזקה אזלינן ומן הלול ולפנים ודאי טמא ומן הלול ולחוץ ודאי טהור הלכך מייתי ראיה מתוך מתני' דרוב וקרוב הולכין אחר הרוב אע"ג דאיכא עלייה דמיקרבא שהרי נמצא בגג פרוזדור שהוא קרוב לעלייה והכי מוכחא הסוגיא דכל הני אמוראי איירי בשנמצא בגג פרוזדור: ואין שורפין עליו את התרומה · ותימה כיון דחשיב ליה ספק ברשות היחיד יהיה ודאי טמא וברה"ר יהיה ודאי טהור וי"ל כדפרשינן לעיל בריש מכלתין דלא שייך לחלק בין רה"י לרה"ר אלא במקום שע"י שהן רבים ראוי הספק להתברר · ותימה אמאי לא מטהרינן לגמרי תוקי אשה בחזקת טהרה וי"ל משום דדמי החדר מצויין ביותר כדאמרינן בפ' לא יחפור רוב ומצוי קאמרינן ולא חשבינן קורבה וחזקה לגבי רובא אלא כפלגא ופלגא :

נושא

- מבנה גוף האשה
- מה דין דם הנמצא בפרוזדור

מבנה

שיטות אמוראים ברמת הטומאה (ספק וודאי) לגבי מציאות דם במקומות שונים (בפרוזדור)

(א-א) הערה: מבנה הגמ' — בחון השיטות המסומנות בקו (==) לאור המקורות המסומנות (△)

מבנה

◇ ב' אפשרויות של אביי איך לפסוק במציאות הדם לפני/אחרי הלול

△ ב' מקורות שנראות חלוקות בדין דם הנמצא בפרוזדור

⏢ הבדלת השיטות שהוזכרו לעיל

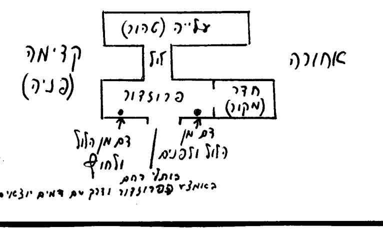א הערה: דברי ר' קטינא מסומן במסגרת על פי רש"י יח. ד"ה אלא לרמי בר שמואל